

Tisková zpráva

Veřejnost o problematice radioaktivního odpadu a hlubinného úložiště – červenec 2021

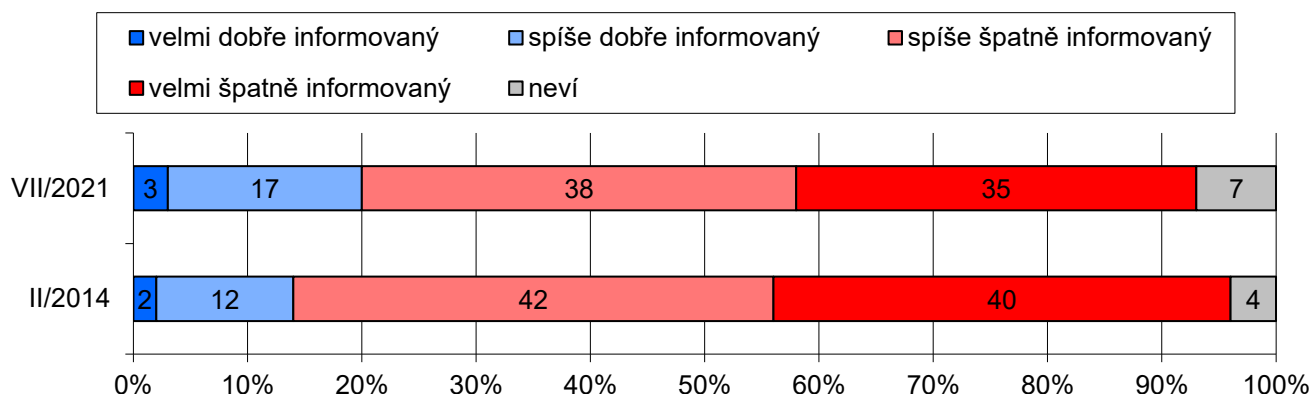
- ⊙ Jen pětina českých občanů se cítí být dobře informována o záležitostech spojených s radioaktivními odpady.
- ⊙ V otázkách spojených s jadernou bezpečností za nejdůvěryhodnější zdroj informací veřejnost pokládá vědce a odborníky, relativně vysoké míře důvěry se těší i Státní úřad pro jadernou bezpečnost a v menší míře i „státní úřad zodpovědný za ukládání radioaktivních odpadů“.
- ⊙ Tři pětiny občanů soudí, že řešením radioaktivních odpadů by se aktivně měla zabývat současná společnost.
- ⊙ Polovina veřejnosti si myslí, že hlubinné úložiště je nejbezpečnějším způsobem řešení radioaktivního odpadu.
- ⊙ Více než tři čtvrtiny občanů se domnívají, že obce by měly mít právo odmítnout vybudování hlubinného úložiště na svém území.

Zpracovali:
Jan Červenka, Martin Ďurďovič
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 586

V červenci 2021 byl do pravidelného výzkumu Naše společnost zařazen blok otázek věnovaných problematice energetiky s podrobnějším zaměřením na jadernou energetiku a některé otázky spojené s nakládáním s radioaktivním odpadem. Výzkum zjišťoval, jak se občané sami cítí být informováni o jaderném odpadu, nakolik důvěřují různým zdrojům informací o jaderné bezpečnosti, co se podle jejich názoru děje s vyhořelým jaderným palivem a radioaktivními odpady u nás, jak by současná společnost měla problém radioaktivního odpadu řešit a jak se dívá na různé otázky spojené s výstavbou hlubinného úložiště radioaktivního odpadu.

Graf 1: Jak dobře je informován o problematice radioaktivních odpadů (%)¹

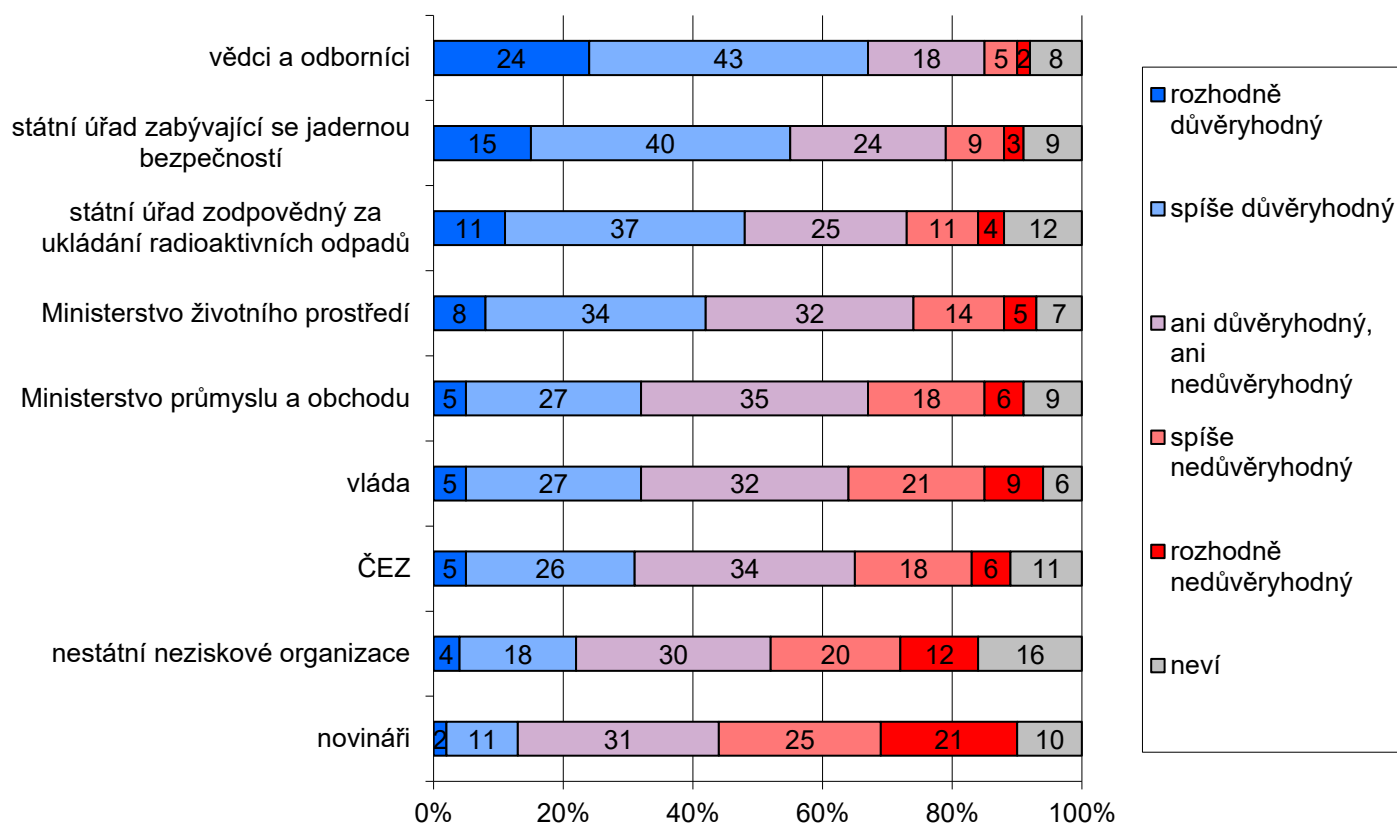
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Znění otázky: „Jak dobře jste informován o záležitostech týkajících se radioaktivních odpadů?“ Varianty odpovědí: velmi dobře informovaný; spíše dobře informovaný; spíše špatně informovaný; velmi špatně informovaný.

Jak ukazují údaje v grafu 1, pouze pětina (20 %) občanů si myslí, že je dobře informována o záležitostech spojených s radioaktivními odpady, v tom 3 % jsou podle svého mínění „velmi dobře informována“ a 17 % je „spíše dobře informováno“. Naopak za špatně informované se označily téměř tři čtvrtiny (73 %) respondentů šetření, v tom 38 % „spíše špatně“ a 35 % „velmi špatně“. Zbývajících 7 % se nedokázalo rozhodnout a zvolilo odpověď „neví“. V porovnání s výzkumem, který proběhl v únoru 2014, se o 6 procentních bodů zvýšil podíl respondentů, kteří se v záležitostech spojených s radioaktivními odpady cítí být dobře informováni, a to při devítibodovém poklesu podílu těch, kdo se označují za špatně informované.

Podrobnější analýza ukázala, že poněkud lépe informovanými o záležitostech spojených s radioaktivními odpady se cítí být muži oproti ženám (25 % „dobře“ informovaných u mužů proti 16 % mezi ženami, u žen se výrazně častěji objevovala odpověď „velmi špatně“ v porovnání s muži - 41 % proti 30 %). Podle úrovně stupně nejvyššího dokončeného vzdělání se jako relativně informovanější označují absolventi vysokých škol, naopak za hůře informované se označují lidé se základním vzděláním. Deklarovaná informovanost se dále zvyšuje spolu se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti. Za dobře informované se častěji také označují lidé, kteří nemají žádné obavy z využívání jaderné energie a kteří si myslí, že podíl jaderné energetiky na výrobě elektřiny by se měl do budoucna zvyšovat.

Graf 2: Důvěryhodnost zdrojů informací o jaderné bezpečnosti²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

² Znění otázky: „Za jak důvěryhodné nebo nedůvěryhodné považujete následující zdroje informací o jaderné bezpečnosti? a) Vláda, b) Ministerstvo životního prostředí, c) Ministerstvo průmyslu a obchodu, d) ČEZ, e) státní úřad zabývající se jadernou bezpečností, f) státní úřad zodpovědný za ukládání radioaktivních odpadů, g) nestátní neziskové organizace, h) vědci a odborníci, i) novináři.“ Možnosti odpovědí: rozhodně důvěryhodný, spíše důvěryhodný, ani důvěryhodný, ani nedůvěryhodný, spíše nedůvěryhodný, rozhodně nedůvěryhodný.

Tabulka 1: Důvěryhodnost zdrojů informací o jaderné bezpečnosti - časové srovnání (%)

	2014			2021		
	D	0	N	D	0	N
vědci a odborníci	79	13	4	67	18	7
státní úřad zabývající se jadernou bezpečností	61	21	11	55	24	12
státní úřad zodpovědný za ukládání radioaktivních odpadů	68	18	9	48	25	15
Ministerstvo životního prostředí	58	22	14	42	32	19
Ministerstvo průmyslu a obchodu	41	30	21	32	35	24
vláda	41	31	22	32	32	30
ČEZ	31	29	31	31	34	24
nestátní neziskové organizace	38	26	20	22	30	32
novináři	27	32	35	13	31	46

Pozn.: D = „rozhodně důvěryhodný“ + „spíše důvěryhodný“, 0 = „ani důvěryhodný, ani nedůvěryhodný“, N = „rozhodně nedůvěryhodný“ + „spíše nedůvěryhodný“, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 2 a v tabulce 1, z hlediska důvěryhodnosti mezi zkoumanými zdroji informací o jaderné bezpečnosti jsou nejlépe hodnoceni vědci a odborníci, jež za důvěryhodné zdroje informací pokládají dvě třetiny (67 %) občanů, v tom 24 % rozhodně a 43 % spíše. Za nedůvěryhodné vědce a odborníky pokládá jen 7 % dotázaných, v tom 5 % spíše a 2 % rozhodně. Za ani důvěryhodné, ani nedůvěryhodné je má 18 % oslovených, zbývajících 8 % se nedokázalo rozhodnout a zvolilo odpověď „neví“. V porovnání s rokem 2014, které nabízí tabulka 1, se poměrně zřetelně (o 12 procentních bodů) snížil podíl lidí označujících vědce a odborníky za důvěryhodný zdroj informací o jaderné bezpečnosti, což se promítlo do určitého zvýšení podílu neutrálního hodnocení a nárůstu podílu nerozhodných odpovědí, zatímco změna podílu odpovědí vyjadřujících nedůvěru se pohybovala na úrovni hranice možné statistické chyby. Jak přitom uvidíme dále, analogická změna v podobě poklesu důvěry provázeného v některých případech i významným vzestupem nedůvěry nastala ve větší či menší míře u všech zkoumaných zdrojů informací o jaderné bezpečnosti s jedinou podstatnou výjimkou, kterou představuje ČEZ.

Na druhém místě z hlediska úrovně připisované důvěryhodnosti ze zkoumaných zdrojů informací o jaderné bezpečnosti skončil „státní úřad zabývající se jadernou bezpečností“, tedy Státní úřad pro jadernou bezpečnost (SÚJB). SÚJB za důvěryhodný zdroj informací označilo 55 % respondentů, v tom 15 % rozhodně a 40 % spíše, za nedůvěryhodný pak 12 %, v tom 9 % spíše a 3 % rozhodně. Jako ani důvěryhodný, ani nedůvěryhodný zdroj informací o jaderné bezpečnosti SÚJB označuje 24 % dotázaných, 9 % zůstalo nerozhodnuto a zvolilo odpověď „neví“. Oproti roku 2014 zde došlo jen k mírnému snížení podílu lidí označujících SÚJB za důvěryhodný zdroj informací o jaderné bezpečnosti o 6 procentních bodů.

Třetí místo zaujímá „státní úřad zodpovědný za ukládání radioaktivních odpadů“, tedy Správa úložišť radioaktivního odpadu (SÚRAO). SÚRAO jako důvěryhodný zdroj vnímá již jen necelá polovina (48 %) oslovených, v tom 11 % rozhodně a 37 % spíše. Naopak za nedůvěryhodný zdroj jej označuje 15 % respondentů, v tom 11 % spíše a 4 % rozhodně. Čtvrtina (25 %) volila variantu odpovědi „ani důvěryhodný, ani nedůvěryhodný“ a zbylých 12 % zůstalo v této otázce nerozhodnuto. V porovnání s rokem 2014 se podíl přisuzované důvěryhodnosti v případě SÚRAO výrazně propadl o 20 procentních bodů, což se zde promítlo i do mírného zvýšení podílu připisované nedůvěryhodnosti o 6 procentních bodů vedle sedmibodového zvýšení podílu neutrálního hodnocení a stejně velkého navýšení podílu nerozhodných odpovědí. V roce 2014 z hlediska důvěryhodnosti jako zdroje informací o jaderné bezpečnosti SÚRAO mezi aktuálně zkoumanými položkami figuroval na druhém místě s poměrně zřetelným předstihem před SÚJB, nyní se situace s pořadím otočila, ačkoli i SÚJB zaznamenal mírné snížení připisované důvěryhodnosti.

Čtvrtou příčku zaujímá Ministerstvo životního prostředí (MŽP). To přitom v současnosti jako důvěryhodný zdroj informací o jaderné bezpečnosti vnímají už jen o málo více než dvě pětiny (42 %) české veřejnosti, v tom 8 % rozhodně a 34 % spíše. Naopak jako nedůvěryhodný zdroj informací o jaderné bezpečnosti MŽP hodnotí necelá pětina (19 %) oslovených, v tom 14 % spíše a 5 % rozhodně. Téměř třetina dotázaných (32 %) hodnotí důvěryhodnost MŽP neutrálně, 7 % odpovědělo, že neví. Oproti roku 2014 se i u MŽP výrazně snížil podíl přisuzované

důvěryhodnosti, a to o 16 procentních bodů, při mírném, pětibodovém zvýšení podílu nedůvěryhodnosti a desetibodovém zvýšení neutrálního hodnocení.

Další tři místa (páté až sedmé) s podílem přisuzované důvěryhodnosti jakožto zdroje informací o jaderné bezpečnosti na úrovni necelé jedné třetiny obsadily Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO), vláda a ČEZ. MPO i vládu jako důvěryhodný zdroj informací o jaderné bezpečnosti hodnotí shodně 32 %, v obou případech 5 % rozhodně a 27 % spíše. Podíl vyjádřené nedůvěry ohledně informací o jaderné bezpečnosti v případě MPO činil 24 %, v tom 18 % spíše a 6 % rozhodně, neutrální hodnocení tvořilo 35 % a podíl nerozhodných odpovědí byl 9 %. U vlády byl v porovnání s MPO podíl připisované nedůvěryhodnosti vyšší a dosahoval 30 %, v tom 21 % spíše a 9 % rozhodně, neutrální hodnocení dosahovalo 32 % a nerozhodné odpovědi tvořily 6 %. V roce 2014 bylo přitom hodnocení důvěryhodnosti MPO a vlády navzájem prakticky shodné, v aktuálním výzkumu u obou došlo ke stejně velkému poklesu podílu přisuzované důvěryhodnosti o 9 procentních bodů, což ale v případě vlády bylo provázáno zřetelným zvýšením podílu nedůvěryhodnosti o 8 procentních bodů, zatímco u MPO se objevil jen nevýrazný vzestup tohoto podílu, který nepřekročil hranici možné statistické chyby. U ČEZ-u podíl jemu přisuzované důvěryhodnosti jakožto zdroje informací o jaderné bezpečnosti činil 31 %, v tom 5 % rozhodně a 26 % spíše, 24 % tvoří podíl připisované nedůvěryhodnosti, v tom 18 % spíše a 6 % rozhodně, 34 % představuje podíl neutrálního hodnocení a 11 % činí nerozhodné odpovědi. Na rozdíl od všech ostatních zkoumaných položek u ČEZ-u nedošlo k poklesu přisuzované důvěryhodnosti, která byla prakticky stejná jako v roce 2014, ale naopak menší pokles o 7 procentních bodů byl zaznamenán u podílu vyjadřované nedůvěry.

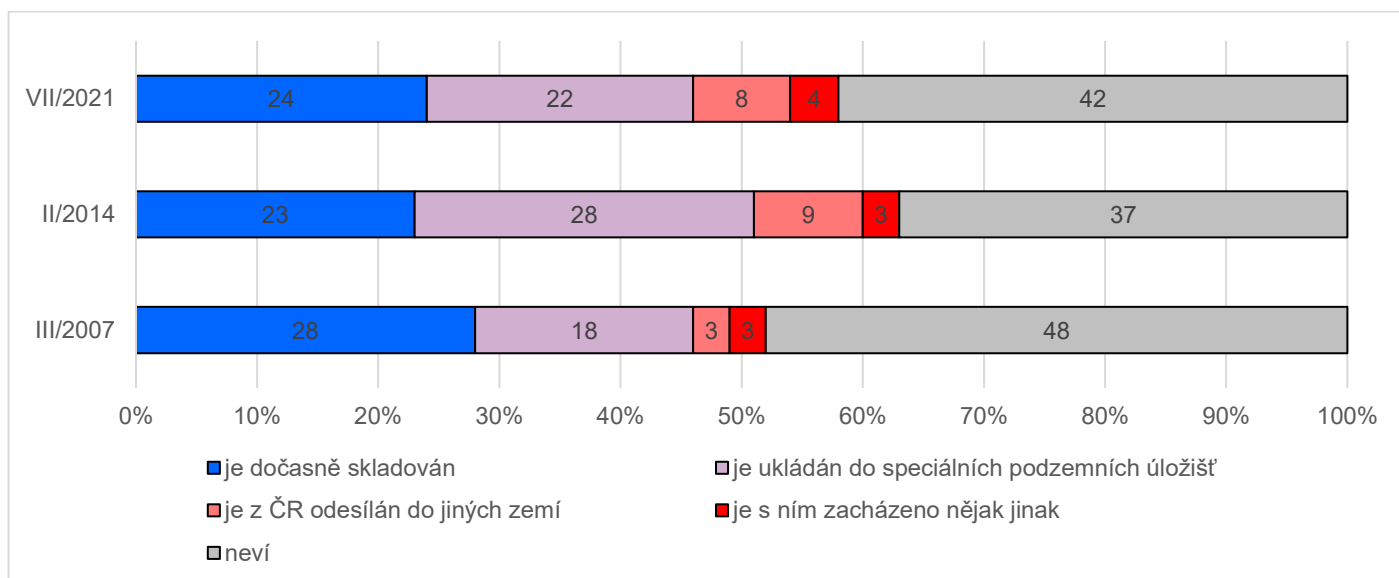
Ještě podstatně nižší důvěru, pokud jde o informace o jaderné bezpečnosti, dotázaní vyjadřovali k nestátním neziskovým organizacím, které za důvěryhodný zdroj označilo jen 22 % z nich, v tom 4 % rozhodně a 18 % spíše, zatímco za nedůvěryhodné je má téměř třetina (32 %), v tom 20 % spíše a 12 % rozhodně. Podíl neutrálního hodnocení zde tvořil 30 %, nerozhodné odpovědi 16 %. V porovnání s rokem 2014 u nestátních neziskových organizací došlo k výraznému propadu podílu připisované důvěryhodnosti o 16 procentních bodů při jen o málo menším, dvanáctibodovém zvýšení podílu nedůvěry a mírném, čtyřbodovém zvýšení podílu neutrálního hodnocení.

Zdaleka nejhůře hodnoceným zdrojem informací o jaderné bezpečnosti z hlediska míry připisované důvěryhodnosti jsou novináři, které za důvěryhodný zdroj označilo jen 13 % respondentů, v tom 2 % rozhodně a 11 % spíše. Za nedůvěryhodný zdroj novináře pokládá 46 % oslovených, v tom 25 % spíše a 21 % rozhodně. Neutrální hodnocení důvěryhodnosti novinářů vyjádřilo 31 % respondentů, 10 % zůstalo nerozhodnuto. Podíl připisované důvěryhodnosti u novinářů od roku 2014 poklesl o 14 procentních bodů, podíl nedůvěryhodnosti naopak o 11 procentních bodů vzrostl.

Podrobnější analýza ukázala, že pokud jde o vzájemné vztahy hodnocení důvěryhodnosti daných zdrojů informací o jaderné bezpečnosti, v případě vlády platí, že koreluje pozitivně se všemi ostatními položkami kromě nestátních neziskových organizací, i když u novinářů a v menší míře i u vědců a odborníků byla ten korelační vztah relativně slabší. V případě MPO a ČEZ je situace podobná, tedy slabá korelace s novináři a v případě nestátních neziskových organizací statisticky neprůkazná. Hodnocení důvěryhodnosti MŽP koreluje pozitivně se všemi ostatními položkami, ovšem v případě nestátních neziskových organizací a novinářů je ta korelace opět pouze slabá a na hraně statistické významnosti. Hodnocení důvěryhodnosti SÚJB i SÚRAO pozitivně koreluje s hodnoceními ostatních zdrojů kromě nestátních neziskových organizací a novinářů. Hodnocení nestátních neziskových organizací je poměrně silně propojené s hodnocením novinářů a významně, i když slaběji koreluje i s hodnocením vědců a odborníků a s hodnocením MŽP. U hodnocení vědců a odborníků je významná korelace s ostatními položkami kromě novinářů. U novinářů jsou s výjimkou nestátních neziskových organizací vykazované korelace jen nízké, nebo statisticky neprůkazné. S tím korespondují i výsledky faktorové analýzy, jejíž rotované řešení provedené metodou varimax vydělilo dva navzájem nezávislé faktory vyčerpávající 62 % variace, z nichž první, na který v rotovaném řešení připadlo 46 % celkové variance, zahrnoval vládu, MŽP, MPO, SÚJB, SÚRAO, ČEZ a vědce a odborníky, druhý, na který připadlo 16 % celkové variance, pak spolu tvořili novináři a nestátní neziskové organizace.

Pokud jde o sociodemografické diference, muži lépe hodnotí důvěryhodnost informací o jaderné bezpečnosti v případě vlády a SÚJB. Z hlediska věku bylo lepší hodnocení vlády zaznamenáno ve skupině dotázaných od 60 let výše, naopak u nestátních neziskových organizací se s rostoucím věkem hodnocení důvěryhodnosti poněkud zhoršuje. Z hlediska vzdělání se při vyloučení nerozhodných odpovědí významné rozdíly v hodnocení důvěryhodnosti zkoumaných institucí a skupin neobjevily. Vládním institucím a ČEZ-u a rovněž vědcům a odborníkům obecně více důvěřují stoupenci jaderné energetiky, u odpůrců jsou to nestátní neziskové organizace.

Graf 3: Představa o tom, jak je nakládáno s vyhořelým jaderným palivem a vysoce radioaktivními odpady (%)³

Pozn.: V roce 2007 otázka obsahovala navíc variantu „je ukládán na dno moře“, která dosahovala četnosti 1 %. Z pozdějšího znění otázky byla kvůli minimálnímu výskytu vypuštěna a v grafu je zahrnuta do varianty „je s ním zacházeno jinak“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

To, jakou mají lidé představu o tom, jak je v České republice nakládáno s vyhořelým jaderným palivem a vysoce radioaktivními odpady, zkoumala otázka, která respondentům předložila čtyři různé možnosti, z nichž tou, která nejvíce odpovídá reálnému stavu věcí je ta první, tedy že tento materiál je dočasně skladován s tím, že definitivní řešení, co s ním, bude přijato někdy v budoucnu. Výsledky i s časovým srovnáním s výzkumy z let 2014 a 2007 nabízí graf 3.

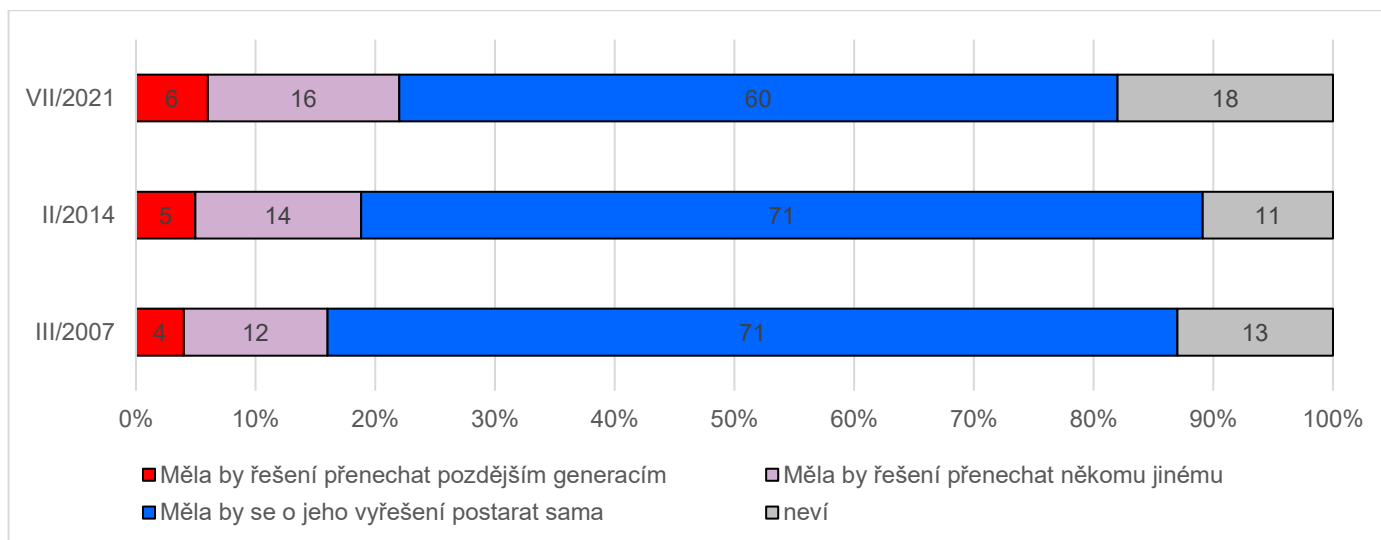
Věcně nejsprávnější variantu dočasného uskladnění do doby nalezení definitivního řešení vybrala bezmála čtvrtina (24 %) dotázaných, což je výsledek plně srovnatelný s výsledkem z roku 2014 a je to o čtyři procentní body méně v porovnání s rokem 2007. Variantu ukládání do hlubinného úložiště, které zatím neexistuje a je pouze projektovaným řešením do budoucna, vybralo jen o dva procentní body méně respondentů než zmiňovanou první variantu, tedy 22 %, což je o šest procentních bodů méně než v roce 2014, ale o čtyři více než v roce 2007. Možnost odesílání vyhořelého jaderného paliva a vysoce radioaktivních odpadů do zahraničí zvolilo 8 % dotázaných, což je srovnatelné s rokem 2014 a je to více o pět procentních bodů než v roce 2007. Jiný způsob nakládání s vyhořelým jaderným palivem a vysoce radioaktivními odpady se objevoval jen sporadicky u jednoho z 25 oslovených (4 %), což odpovídá i výsledkům z let 2007 i 2014. Více než dvě pětiny (42 %) dotázaných přiznaly, že nevědí, jak je s vyhořelým jaderným palivem a s vysoce radioaktivními odpady u nás v současnosti nakládáno, což je o pět procentních bodů více než v roce 2014, ale naopak o šest bodů méně než v roce 2007. Celkově se oproti prvnímu šetření z roku 2007 zvýšil podíl nesprávných odpovědí a podíl správných odpovědí mírně poklesl, což nastalo již mezi roky 2007 a 2014 a aktuální výzkum to pouze v lehce zmírněné formě fakticky potvrdil.

Podrobnější analýza ukázala, že správnou variantu s dočasným uskladněním častěji uvádějí muži (31 %) oproti ženám (18 %), zatímco ženy častěji odpovídaly, že nevědí (48 % proti 36 % u mužů). Podle dosaženého stupně nejvyššího dokončeného vzdělání správnou odpověď častěji zmiňovali absolventi vysokých škol (32 %). Výrazně častěji správnou odpověď uváděli rovněž lidé, kteří se označují za velmi dobře informované (69 %) nebo spíše dobře informované (39 %) o radioaktivních odpadech. Lidé dle svého názoru spíše dobře informovaní o radioaktivních odpadech ovšem častěji uváděli i variantu s hlubinným úložištěm (34 %) a podobně, byť méně výrazně zvýšený podíl

³ Znění otázky: „Máte představu o tom, jak je v ČR v současné době nakládáno s vyhořelým jaderným palivem a vysoce radioaktivními odpady? Myslíte si, že je dočasně skladován s tím, že definitivní řešení, co s ním, bude přijato někdy v budoucnu, je ukládán do speciálních podzemních úložišť hluboko v zemi, je z ČR odeslán do jiných zemí, kde je definitivně uložen, je s ním zacházeno nějak jinak?“

dané možnosti (27 %) byl i mezi dotázanými, kteří se označují za spíše špatně informované. Velmi špatně informovaní pak většinou odpovídali, že nevědí (60 %).

Graf 4: Jak se česká společnost má postavit k problému s radioaktivními odpady (%)⁴

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Další otázka se zaměřila na to, jaký postoj česká veřejnost zaujímá k řešení problému s radioaktivními odpady. Jak vyplývá z údajů v grafu 4, nejčastěji se dotázaní vyjadřovali v tom smyslu, že tento problém by současná česká společnost měla řešit sama, což uvedly tři pětiny (60 %) respondentů. Jen 6 % si pak myslí, že by současná česká společnost měla řešení přenechat budoucím generacím, a podle 16 % by to řešení měla přenechat někomu jinému, např. vývozem radioaktivního odpadu do jiných zemí. 18 % dotázaných se nedokázalo rozhodnout a zvolilo odpověď „neví“. V porovnání s oběma předchozími výzkumy z let 2007 a 2014 se přitom snížil podíl těch, kdo si myslí, že by se současná česká společnost měla o řešení postarat sama, o jedenáct procentních bodů, což se na druhé straně projevilo zvýšením podílu nerozhodných odpovědí a v porovnání s rokem 2007 i mírným zvýšením podílu těch, podle nichž by řešení problému s radioaktivním odpadem měla společnost přenechat někomu jinému exportem tohoto materiálu za hranice. (zvýšení o čtyři procentní body).

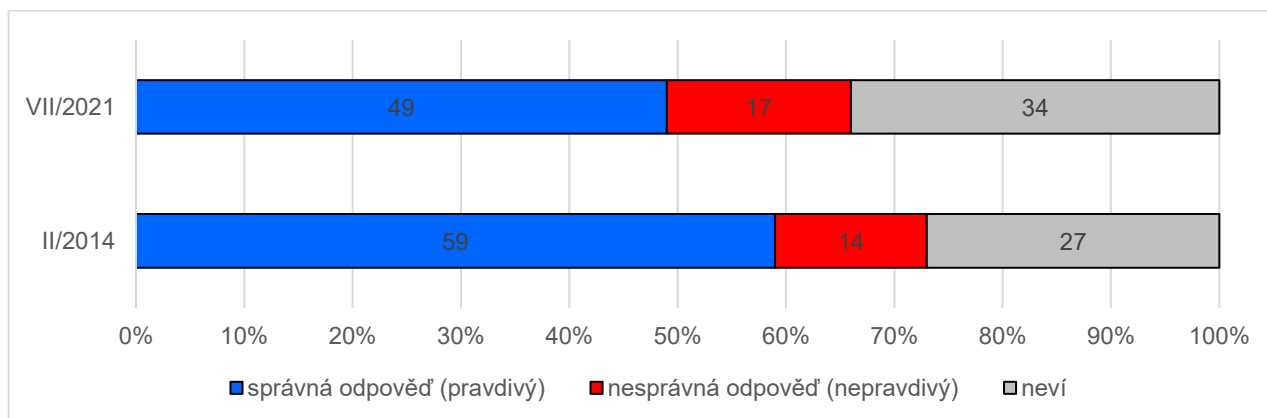
Podrobnější analýza ukázala, že pro variantu bezprostředního řešení problému samotnou současnou českou společností se ve zvýšené míře vyslovují absolventi vysokých škol a ti, kdo správně uvedli, že vyhořelé jaderné palivo a vysoce radioaktivní odpad je dočasně skladován s tím, že definitivní řešení je otázkou budoucnosti. Lidé deklarující dobrou informovanost ohledně radioaktivních odpadů se pak ve zvýšené míře vyslovují pro přesun problému na někoho jiného formou vývozu těchto materiálů, popřípadě pro přenechání řešení problému na budoucí generace. Pro přesun řešení na někoho jiného prostřednictvím vývozu radioaktivního materiálu do jiné země se pak z velké části vyslovovali lidé, kteří se domnívají, že už se tak ve skutečnosti i děje.

Další část výzkumu se již konkrétněji věnovala problematice hlubinného úložiště. Nejprve byla všem dotázaným předložena šestice výroků testujících jejich znalost daného tématu, u kterých měli říct, zda jde o výroky pravdivé, nebo nepravdivé.⁵

⁴ Znění otázky: „Jak by se podle Vás měla současná česká společnost postavit k problému s vlastními radioaktivními odpady?“ Varianty odpovědí: a) Měla by řešení přenechat pozdějším generacím. b) Měla by řešení přenechat někomu jinému, např. odpad vyvážet do jiných zemí. c) Současná česká společnost by se měla o jeho vyřešení postarat sama.“

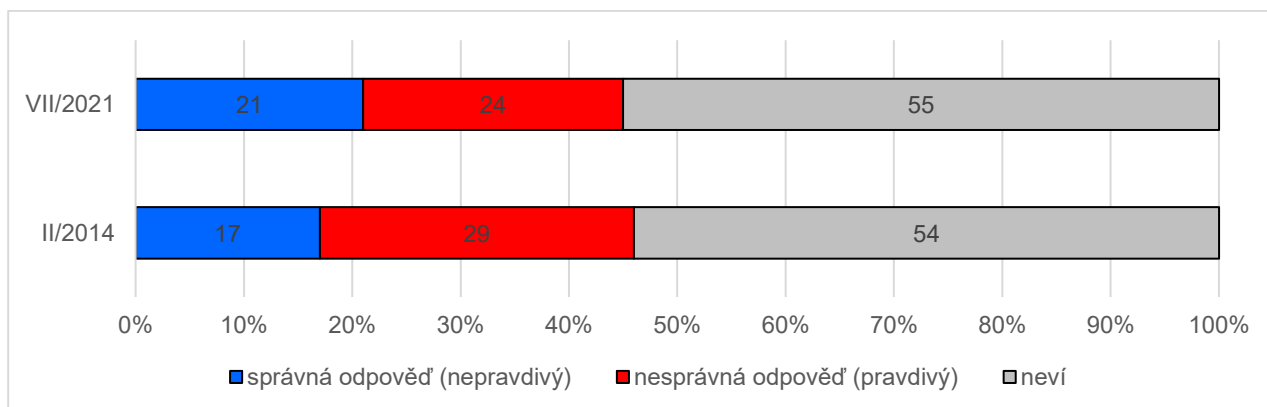
⁵ Znění otázky: „V současnosti existuje záměr vybudovat na území ČR hlubinné úložiště radioaktivních odpadů a vyhořelého jaderného paliva. Jsou podle Vás následující výroky o hlubinném úložišti pravdivé, nebo nepravdivé? a) Hlubinné úložiště představuje dosud nejbezpečnější způsob dlouhodobého uložení vysoce radioaktivních odpadů a vyhořelého jaderného paliva. b) Hlubinné úložiště bude v ČR uvedeno do provozu do deseti let. c) Ve světě existuje řada zemí, kde už je hlubinné úložiště v provozu. d) V hlubinném úložišti budou uloženy jen radioaktivní odpady a vyhořelé jaderné palivo, které pocházejí z ČR. e) Hlubinné úložiště bude vybudováno na vyčleněném území, kde se nenacházejí žádné obce. f) Kdybychom nyní uzavřeli jaderné elektrárny, nebylo by nutné budovat hlubinné úložiště.“ Varianty odpovědí: pravdivý; nepravdivý.

Graf 5a: Hodnocení pravdivého výroku: Hlubinné úložiště představuje dosud nejbezpečnější způsob dlouhodobého uložení vysoce radioaktivních odpadů a vyhořelého jaderného paliva. (%)

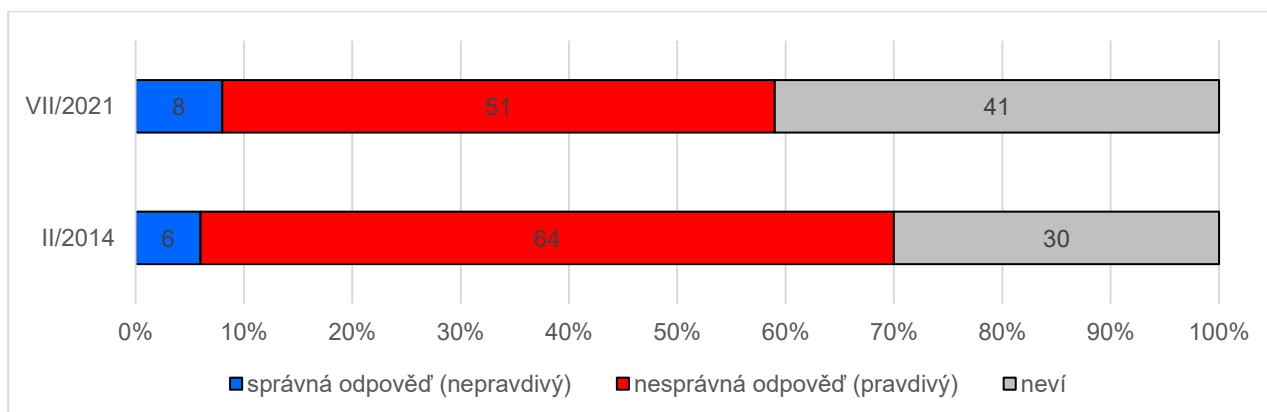
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Graf 5b: Hodnocení nepravdivého výroku: Hlubinné úložiště bude v ČR uvedeno do provozu do deseti let. (%)

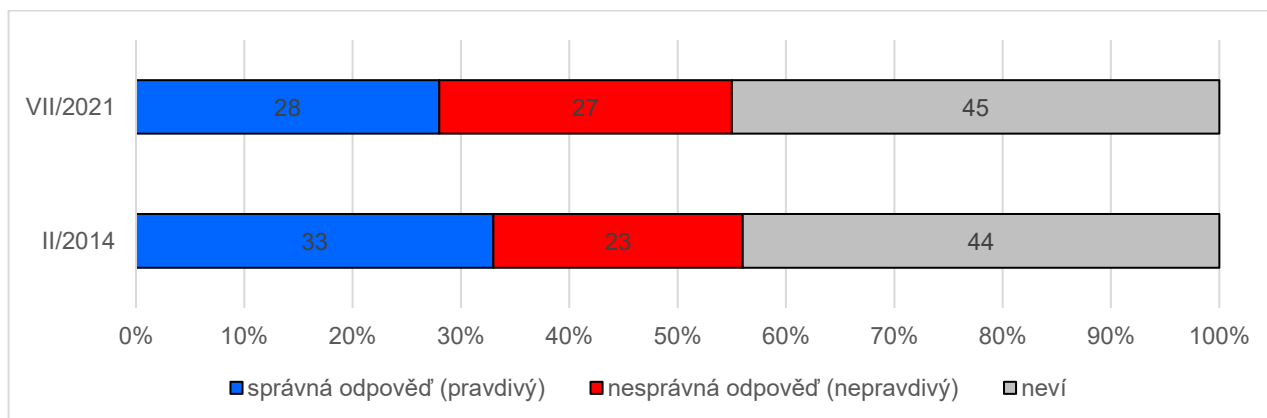
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Graf 5c: Hodnocení nepravdivého výroku: Ve světě existuje řada zemí, kde už je hlubinné úložiště v provozu. (%)

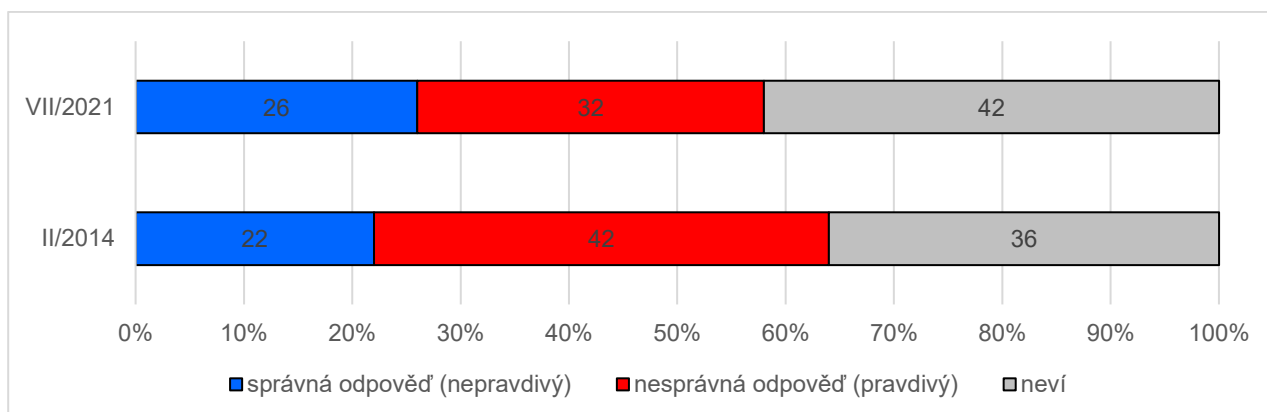
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Graf 5d: Hodnocení pravdivého výroku: V hlubinném úložišti budou uloženy jen radioaktivní odpady a vyhořelé jaderné palivo, které pocházejí z ČR. (%)

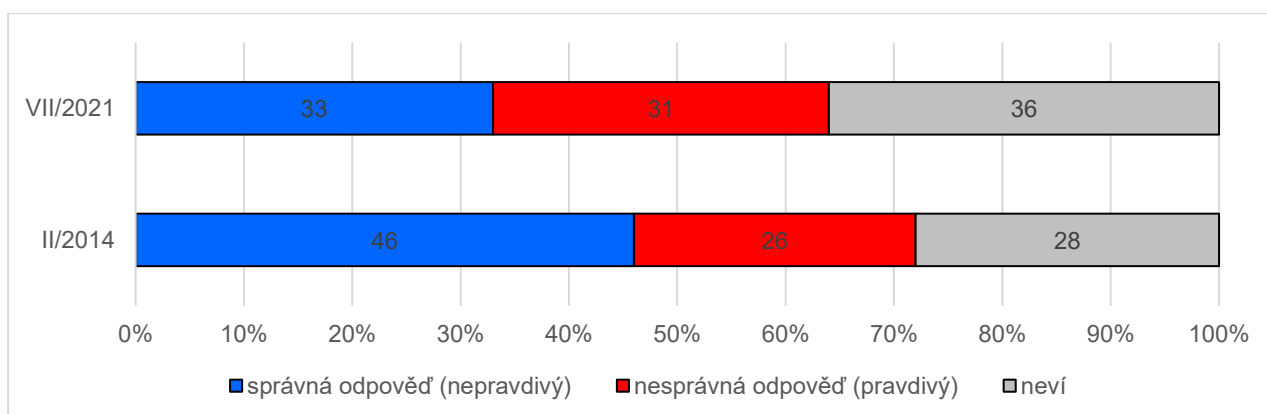
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Graf 5e: Hodnocení nepravdivého výroku: Hlubinné úložiště bude vybudováno na vyčleněném území, kde se nenacházejí žádné obce. (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Graf 5f: Hodnocení nepravdivého výroku: Kdybychom nyní uzavřeli jaderné elektrárny, nebylo by nutné budovat hlubinné úložiště. (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazují výsledky zachycené v grafech 5a až 5f, povědomí české veřejnosti o problematice hlubinného úložiště je poměrně slabé. Relativně nejlépe si dotázaní vedli v případě prvního výroku, že hlubinné úložiště představuje dosud nejbezpečnější způsob dlouhodobého uložení vysoce radioaktivních odpadů a vyhořelého jaderného paliva, což správně jako pravdivý výrok vyhodnotila téměř polovina (49 %) dotázaných, což ovšem oproti roku 2014 představuje pokles o deset procentních bodů. Podíl nesprávných odpovědí u daného výroku činil 17 %, což nepředstavuje statisticky významné zvýšení oproti roku 2014, statisticky významné zvýšení se objevilo u podílu nerozhodných odpovědí.

Podíly správných odpovědí u dalších výroků jsou pak vesměs v lepším případě srovnatelné a v horším nižší než podíly odpovědí nesprávných, což v podstatě znamená, že dotázaní na otázku odpovídali s nikoli vyšší a spíše nižší mírou úspěšnosti, než by teoreticky mělo mít čistě náhodné vybírání variant. Extrém v tomto ohledu představuje výrok, že ve světě existuje řada zemí, kde už je hlubinné úložiště v provozu, což správně jako nepravdivý výrok označilo jen 8 % dotázaných, zatímco 51 % jej nesprávně označilo za výrok pravdivý. Tento výsledek je přitom o něco lepší, než jaký byl zaznamenán v roce 2014, kdy byl podíl nesprávných odpovědí ještě o třináct procentních bodů vyšší při nižším podílu nerozhodných odpovědí.

Méně výrazný, i když stále statisticky významný převis nesprávných odpovědí se objevil i u dalšího nepravdivého výroku, že hlubinné úložiště bude vybudováno na vyčleněném území, kde se nenacházejí žádné obce, což správně jako nepravdivý výrok označilo 26 % respondentů, 32 % to označilo nesprávně jako výrok pravdivý a 42 % přiznalo, že to neví. I tento výsledek je přitom o něco lepší než v roce 2014, kdy byl podíl správných odpovědí o čtyři procentní body nižší podíl nesprávných odpovědí byl o deset procentních bodů vyšší při o šest procentních bodů nižším podílu nerozhodných odpovědí.

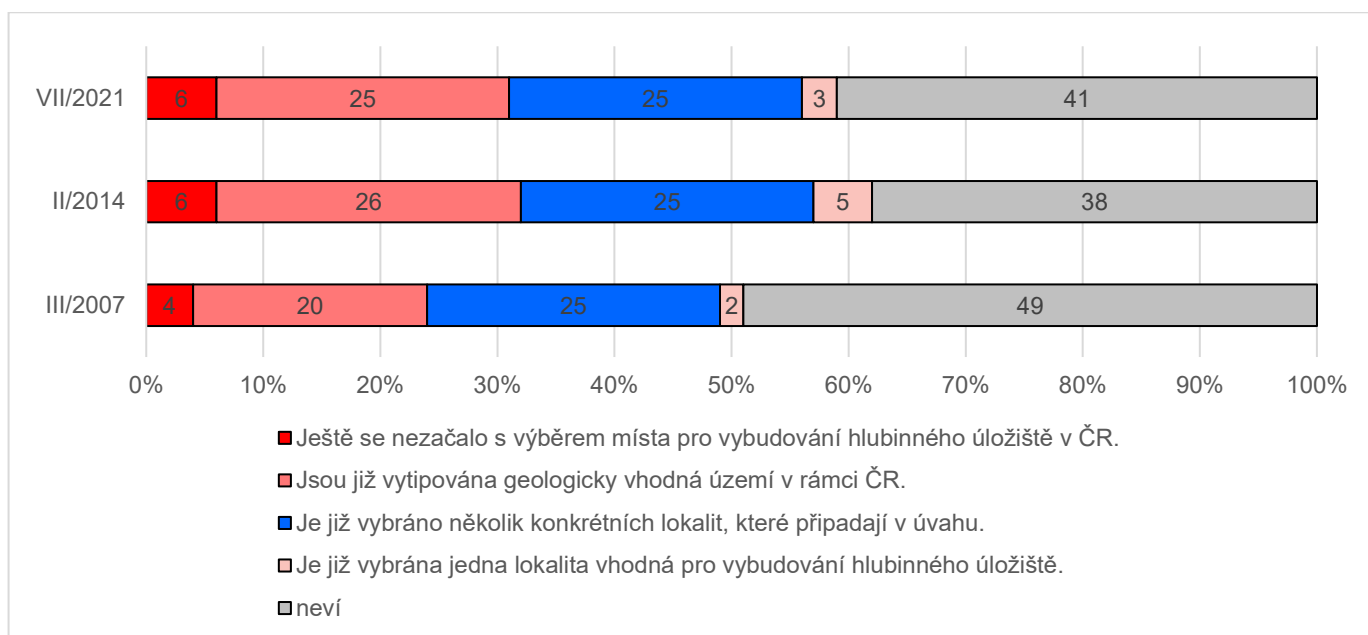
U zbylých tří výroků byly podíly správných a nesprávných odpovědí statisticky vyrovnané a největší podíl tvořily nerozhodné odpovědi. U nepravdivého výroku, že hlubinné úložiště bude v ČR uvedeno do provozu do deseti let, správné odpovědi, že jde o nepravdu, tvořily 21 %, což bylo o čtyři procentní body více než v roce 2014, podíl nesprávných odpovědí činil 24 %, což bylo o pět procentních bodů méně než v roce 2014. U pravdivého výroku, že v hlubinném úložišti budou uloženy jen radioaktivní odpady a vyhořelé jaderné palivo, které pocházejí z ČR, správnou odpověď, že jde o pravdivý výrok, uvedlo 28 % respondentů, což je o pět procentních bodů méně než v roce 2014, podíl nesprávných odpovědí naopak o čtyři procentní body stoupl na 27 % a nerozhodné odpovědi tvořily 45 %. V případě posledního, věcně nepravdivého výroku, že kdybychom nyní uzavřeli jaderné elektrárny, nebylo by nutné budovat hlubinné úložiště, podíl správných odpovědí, že jde o nepravdivý výrok, činil 33 %, podíl nesprávných odpovědí tvořil 31 % a 36 % dotázaných uvedlo, že neví, což představuje podstatně horší výsledek, než jaký byl zaznamenán v roce 2014, kdy správných odpovědí bylo o třináct procentních bodů více, nesprávných bylo o pět procentních bodů méně a o osm procentních bodů méně bylo i nerozhodných odpovědí.

Když celkové výsledky shrneme z hlediska počtu správných odpovědí, ani jednu nezaznamenalo 29 % respondentů, mezi kterými více než sedmidesetinovou většinu tvořili ti, kdo se nepokoušeli hádat a ve všech případech uvedli, že nevědí. Jednu správnou odpověď uvedlo 20 % respondentů, z nichž pouze desetina nezaznamenala žádnou nesprávnou odpověď, a naopak necelé tři čtvrtiny (72 %) měly dvě a více nesprávných odpovědí. Dvě správné odpovědi uvedlo 23 % respondentů, z nichž jen velmi malá část (4 %) byla bez nesprávných odpovědí, zatímco dvě a více nesprávných odpovědí mezi nimi zaznamenaly tři čtvrtiny (75 %). Tři správné odpovědi se objevily u 17 % oslovených, čtyři u dalších 9 %, přičemž i zde respondenti bez nesprávných odpovědí, tedy ti, kdo odpovědi zřejmě jen netipovali, tvořili jen asi 5 %. Pouze 2 % dotázaných měla pět nebo šest správných odpovědí, přičemž v rámci celého souboru jen tři respondenti znali nebo uhodli správné odpovědi u všech šesti zkoumaných výroků.

V odpovědích se objevovaly i jisté sociodemografické diference, které ovšem příliš nevypovídají o znalostech a rozdílech v jejich míře v rámci populace, jako spíše o tom, jak různé skupiny rozdílně přistupují k zodpovídání testovacích otázek. Například u mužů, absolventů vysokých škol a také u lidí deklarujících dobrou informovanost ohledně problematiky jaderných odpadů se objevovaly v průměru vyšší počty správných i nesprávných odpovědí, a to v dost podobném poměru. Muži, absolventi vysokých škol a dotázaní ve věku od 30 do 44 let častěji správně uváděli, že hlubinné úložiště představuje dosud nejbezpečnější způsob dlouhodobého uložení vysoce radioaktivních odpadů a vyhořelého jaderného paliva, muži také častěji správně odpovídali, že v hlubinném úložišti budou uloženy jen radioaktivní odpady a vyhořelé jaderné palivo, a vysokoškoláci častěji správně uváděli, že není pravdou, že kdybychom nyní uzavřeli jaderné elektrárny, nebylo by nutné budovat hlubinné úložiště, ale zároveň všechny tři uvedené skupiny častěji nesprávně za pravdu označovali to, že ve světě existuje řada zemí, kde už je hlubinné

úložiště v provozu, a absolventi vysokých škol ve zvýšené míře jako pravdivý nesprávně označovali výrok, že hlubinné úložiště bude v ČR uvedeno do provozu do deseti let. Stoupenci využití jaderné energie a lidé, kteří z jejího používání nemají žádné obavy, častěji správně hodnotí výroky, že hlubinné úložiště představuje dosud nejbezpečnější způsob dlouhodobého uložení vysoce radioaktivních odpadů a vyhořelého jaderného paliva a že kdybychom nyní uzavřeli jaderné elektrárny, nebylo by nutné budovat hlubinné úložiště.

Graf 6: Povědomí o fázi výběru lokality pro výstavbu hlubinného úložiště (%)⁶

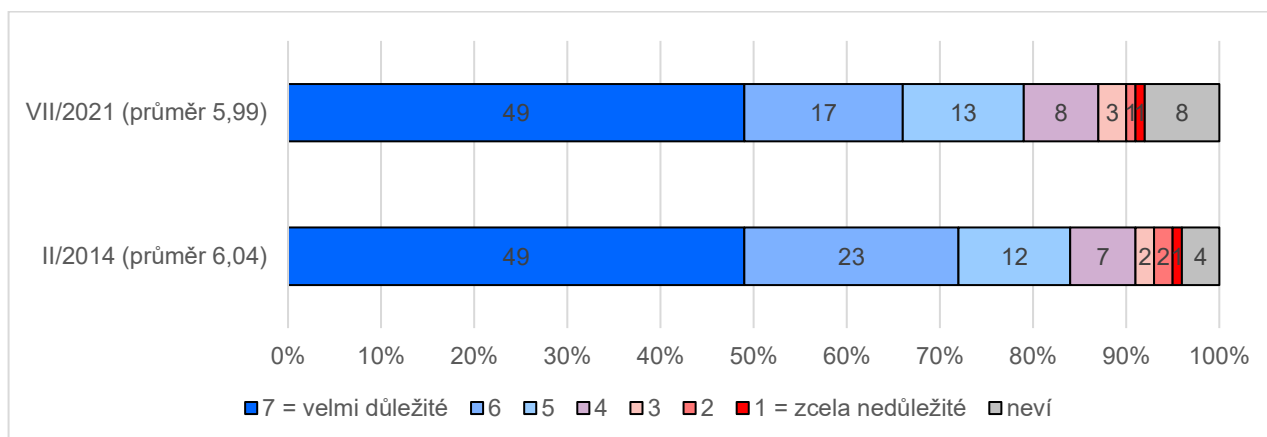
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Pokud jde o představy veřejnosti o tom, v jaké fázi je proces výběru lokality pro výstavbu hlubinného úložiště, to zjišťovala otázka, jejíž výsledky jsou zachycené v grafu 6. Reálnému stavu odpovídá třetí, modrou barvou zobrazená varianta, a sice že je již vybráno několik konkrétních lokalit, které připadají v úvahu. Tuto možnost vybrala čtvrtina (25 %) respondentů, což je totožný výsledek jako v obou předchozích šetřeních z let 2007 a 2014. Prakticky stejnou četnost má i varianta, že jsou již vytipována geologicky vhodná území v rámci ČR, což je opět jen opakování výsledku z roku 2014, zatímco v roce 2007 se tato odpověď vyskytovala méně často (s rozdílem pěti procentních bodů). Obě zbývající varianty se objevují poměrně řídce, když 6 % si myslí, že se ještě nezačalo s výběrem místa pro vybudování hlubinného úložiště v ČR a pouze 3 % si myslí, že je již vybrána jedna vhodná lokalita pro vybudování hlubinného úložiště, což se v obou případech významně neodchyluje od výsledků obou předchozích šetření. Výrazně nejčastěji lidé volili odpověď, že neví. V roce 2007 podíl nerozhodných odpovědí představoval téměř polovinu, v dalších výzkumech klesl na úroveň okolo dvou pětín a aktuálně tvoří 41 %.

Podrobnější analýza ukázala, že správnou variantu, že je již vybráno několik konkrétních lokalit, které připadají v úvahu častěji vybírali muži, stoupenci zvyšování podílu jaderné energetiky, lidé, kteří nemají žádné obavy z využívání jaderné energie, ti, kdo jsou podle vlastního vyjádření velmi či spíše dobře informováni o radioaktivních odpadech (mezi "spíše dobře informovanými" byl ovšem i zřetelně zvýšený podíl varianty, že jsou již vytipována geologicky vhodná území v rámci ČR) a lidé, kteří správně uvedli, že radioaktivní odpad a vyhořelé palivo se u nás zatím dočasně skladuje. Ve zvýšené danou variantu odpovědi uváděli také dotázaní, kteří zastávají názor, že řešení problému s vyhořelým jaderným palivem a vysoce radioaktivními odpady by měla aktivně řešit současná česká společnost.

⁶ Znění otázky: „V jakém stádiu je podle Vás výběr vhodné lokality pro hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva a dalších vysoce radioaktivních odpadů v ČR? a) Ještě se nezačalo s výběrem místa pro vybudování hlubinného úložiště v ČR. b) Jsou již vytipována geologicky vhodná území v rámci ČR. c) Je již vybráno několik konkrétních lokalit, které připadají v úvahu. d) Je již vybrána jedna lokalita vhodná pro vybudování hlubinného úložiště.“

Graf 7: Důležitost rozhodnutí o místě vybudování hlubinného úložiště pro českou společnost (%)⁷

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Další otázka se zaměřila na to, jakou důležitost lidé připisují rozhodnutí o místě vybudování hlubinného úložiště pro českou společnost. Ta byla měřena na sedmibodové škále od 1 do 7, kde 1 představuje kategorii zcela nedůležité a 7 naopak tvoří kategorii velmi důležité. Jak ukazují výsledky zachycené grafu 7, zdaleka největší část dotázaných vybrala nejvyšší kategorii 7, tedy maximální míru důležitosti, což udělala téměř polovina z nich. Průměr odpovědí se na setinu bodu přiblížil hodnotě 6, což se významně neliší od výsledku z roku 2014, který byl pouze o pět setin vyšší. V porovnání se zmiňovaným výzkumem z roku 2014 došlo jen k mírnému zvýšení podílu nerozhodných odpovědí (o čtyři procentní body) a ke snížení podílu odpovědí v kategorii 6. Ostatní hodnoty jsou statisticky srovnatelné.

S výjimkou podílu nerozhodných odpovědí, který v některých tříděních, jako např. v případě deklarované informovanosti o jaderných odpadech, výrazně lišil, se u této otázky neobjevily žádné významné sociodemografické rozdíly.

Další otázka se zaměřila na to, jak lidé pohlížejí na eventuální dopady a přínosy výstavby a provozu hlubinného úložiště na dotčenou obec. Respondentům byla předložena karta s možnými pozitivními přínosy a naopak eventuálními omezeními a problémy spojenými s výstavbou a provozem hlubinného úložiště (viz obrázek 1) a položena otázka, co z toho by z pohledu dotčené obce převládalo.⁸

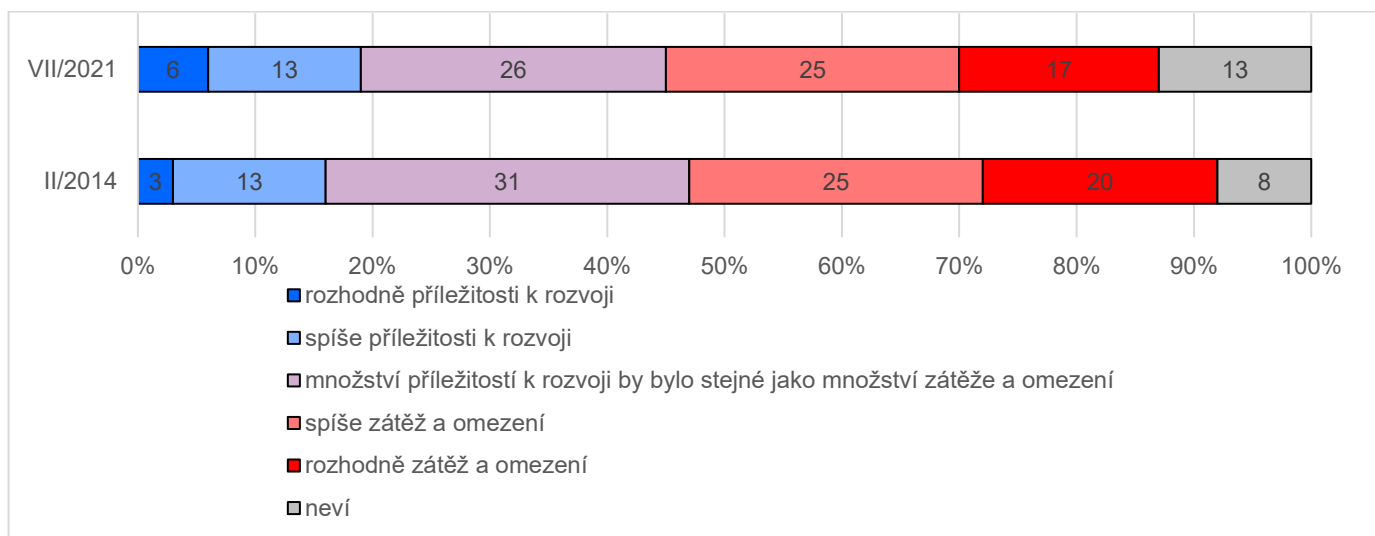
Obrázek 1: Karta předkládaná respondentům při pokládání otázky:

PŘÍLEŽITOSTI K ROZVOJI	ZÁTĚŽ A OMEZENÍ
zvýhodnění ze strany státu	rozsáhlé stavební práce
pracovní příležitosti	vlastní provoz úložiště
technologická prestižnost stavby	manipulace s vyhořelým jaderným palivem
uznání společnosti vůči lokalitě, která za stavbu převezme odpovědnost	ukládání vyhořelého jaderného paliva do země

⁷ Znění otázky: „Jak důležité je pro českou společnost rozhodnutí o tom, kde vybudovat hlubinné úložiště radioaktivních odpadů a vyhořelého jaderného paliva? Odpovězte s použitím stupnice od 1 do 7, kde 1 znamená zcela nedůležité a 7 velmi důležité.“ Varianty odpovědí: 1 = zcela nedůležité až 7 = velmi důležité.

⁸ Znění otázky: „Výstavba a provoz hlubinného úložiště by obci, která by se nacházela v jeho blízkosti, přinesly příležitosti k rozvoji i zátěž a omezení, jak je uvedeno na kartě. Příležitosti k rozvoji by se týkaly zvýhodnění ze strany státu, pracovních příležitostí, technologické prestižnosti stavby a uznání společnosti vůči lokalitě, která za stavbu převezme odpovědnost. Zdrojem zátěže a omezení by naopak byly rozsáhlé stavební práce, vlastní provoz úložiště, manipulace s vyhořelým jaderným palivem a ukládání tohoto paliva do země. Uvážíte-li všechny tyto skutečnosti, znamenaly by výstavba a provoz hlubinného úložiště pro obec v jeho blízkosti příležitosti k rozvoji, nebo zátěž a omezení?“ Varianty odpovědí: rozhodně příležitosti k rozvoji; spíše příležitosti k rozvoji; množství příležitosti k rozvoji by bylo stejné jako množství zátěže a omezení; spíše zátěž a omezení; rozhodně zátěž a omezení.

Graf 8: Hodnocení dopadu výstavby a provozu hlubinného úložiště pro dotčenou obec (%)

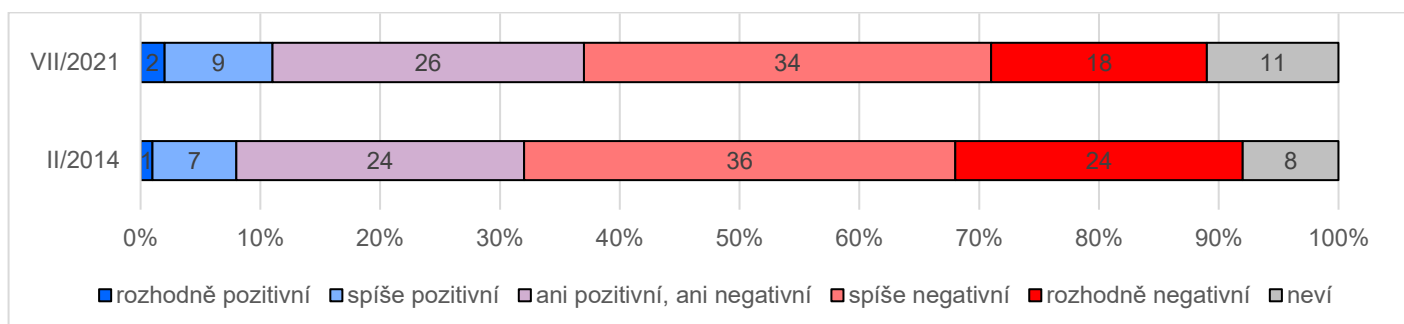

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z údajů v grafu 8 vyplývá, že občané silněji vnímají možné negativní dopady výstavby a provozu hlubinného úložiště pro obec než dopady pozitivní. Celkem více než dvě pětiny z nich (42 %) mají za to, že výstavba a provoz hlubinného úložiště by obci v jeho blízkosti přinesly zátěž a omezení, zatímco jen necelá pětina (19 %) si myslí, že by znamenaly příležitosti k rozvoji. Vedle toho ovšem je zde více než čtvrtina (26 %) těch, kdo se nepřiklánějí ani na jednu stranu a jsou toho názoru, že množství zátěže a omezení a množství příležitostí k rozvoji by se vzájemně vyrovnaly. I když tedy jsou optimistická očekávání v menšině, je zřejmé, že hodnocení lidí není černobílé a že v české veřejnosti je zřetelně přítomná tendence vnímat výstavbu hlubinného úložiště i jako příležitost. Aktuální výsledek se přitom příliš výrazně neliší od toho, co ukázal výzkum v roce 2014. V porovnání s ním se o pět procentních bodů snížil podíl těch, kdo množství příležitostí k rozvoji vidí jako srovnatelné s množstvím zátěže a omezení, při zvýšení podílu nerozhodných odpovědí rovněž o pět procentních bodů.

Podrobnější analýza ukázala, že častěji příležitost k rozvoji ve výstavbě a provozu hlubinného úložiště vidí muži, ti, kdo jsou pro zvyšování podílu jaderné energetiky na výrobě elektrické energie, ti, kdo nemají žádné obavy z využívání jaderné energie, a ti, kdo se považují za dobře informované ohledně radioaktivních odpadů.

Graf 9: Hodnocení dopadů výstavby a provozu hlubinného úložiště pro lidi žijící v jeho blízkosti (%)⁹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

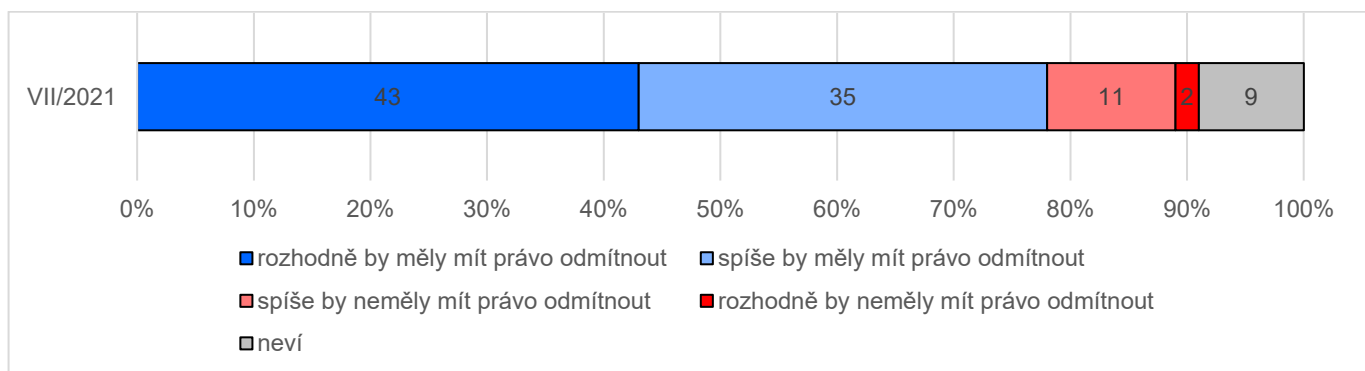
⁹ Znění otázky: „Jaké podle Vás budou celkové důsledky výstavby a provozu hlubinného úložiště pro lidi, kteří budou žít v jeho blízkosti? Budou.“ Varianty odpovědí: rozhodně pozitivní; spíše pozitivní; ani pozitivní, ani negativní; spíše negativní; rozhodně negativní.

Výsledky zachycené v grafu 9 ukazují, jak lidé hodnotí případné dopady výstavby a provozu hlubinného úložiště na lidi žijící v jeho bezprostředním okolí. V porovnání s dotčenými obcemi vyznívá toto hodnocení pesimističtěji, když pouze asi desetina (11 %) tyto dopady hodnotí pozitivně, asi čtvrtina (26 %) neutrálně a více než polovina (52 %) negativně. V porovnání s rokem 2014 se přitom ale právě podíl negativního hodnocení snížil o osm procentních bodů.

I v tomto případě poněkud příznivěji na dopady výstavby a provozu hlubinného úložiště pohlízejí muži, zastánci využívání jaderné energie nemající z ní žádné obavy, ti, kdo se považují za dobře informované ohledně radioaktivních odpadů, a samozřejmě dotázaní, kteří v předchozí otázce hodnotili pozitivně dopady výstavby a provozu hlubinného úložiště na dotčené obce, přičemž obě otázky na dopady výstavby a provozu hlubinného úložiště jsou vzájemně silně propojené.¹⁰

Na uvedené otázky týkající se dopadů výstavby a provozu hlubinného úložiště navazovala nově ještě otázka, zda by dotčené obce měly mít právo odmítnout plánovanou výstavbu hlubinného úložiště na svém katastru.¹¹

Graf 10: Právo obcí odmítnout výstavbu hlubinného úložiště na svém katastrálním území (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Výsledky zachycené v grafu 10 jednoznačně ukazují, že výrazná, více než třičtvrtinová většina (78 %) české populace zastává názor, že obce by měly mít právo odmítnout plánovanou výstavbu hlubinného úložiště na svém katastrálním území, v tom 43 % rozhodně a 35 % spíše. Pouze 13 % občanů si myslí, že obce by takové právo mít neměly. Zbývající necelá desetina (9 %) se nedokázala rozhodnout.

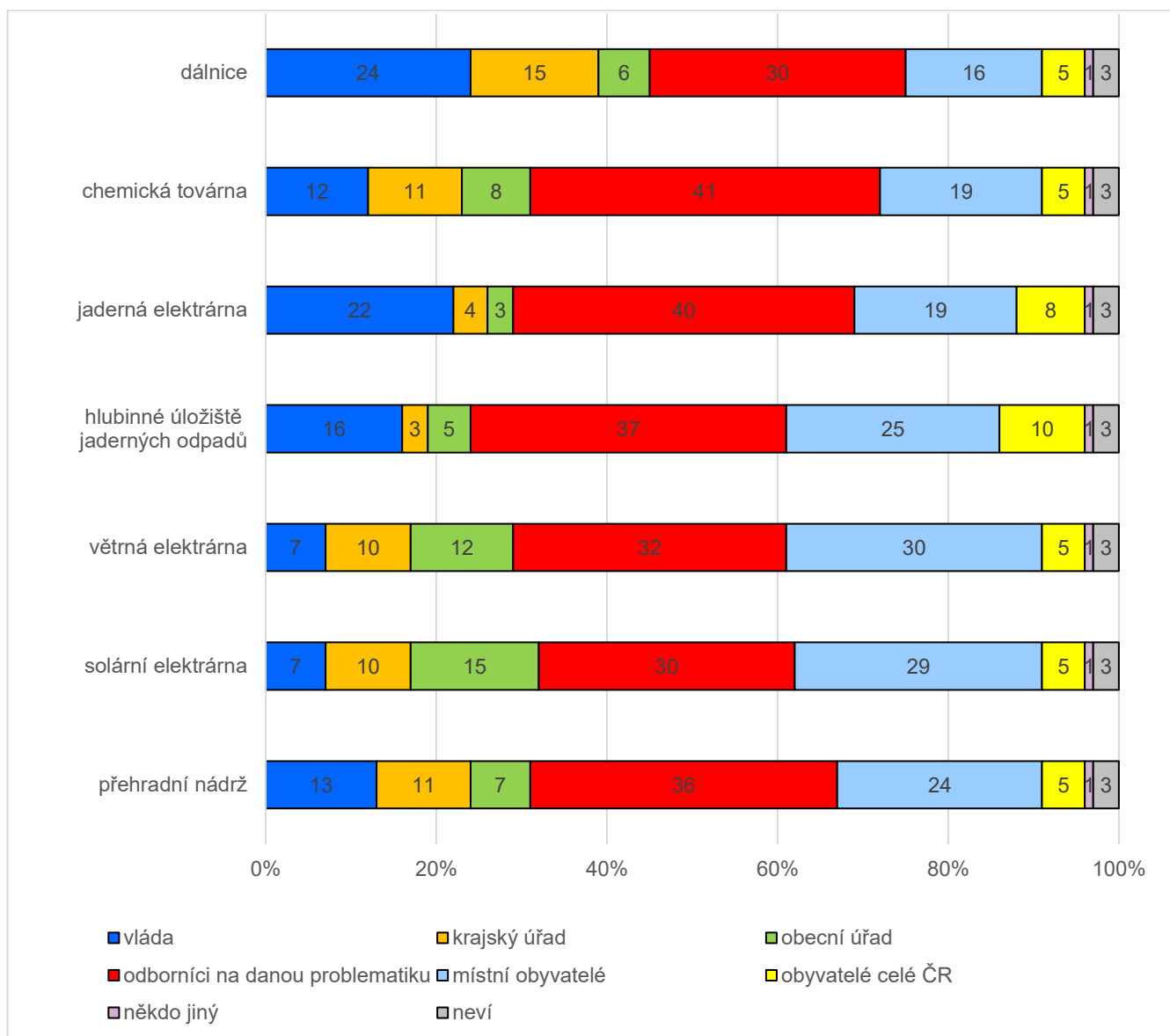
Navzdory vysoké převaze podpory práva obcí odmítnout plánovanou výstavbu se i zde objevují statisticky významné sociodemografické rozdíly. Proti takovému právu obcí se relativně častěji staví muži, absolventi vysokých škol, lidé, kteří si myslí, že podíl jaderné energetiky by se měl do budoucna zvyšovat, ti, kdo nemají obavy z využívání jaderné energie, lidé, kteří sami sebe považují za dobře informované ohledně radioaktivních odpadů, a ti, kdo příznivě hodnotí dopady výstavby a provozu hlubinného úložiště pro dotčené obce a lidi žijící v okolí.

Kromě výše uvedených a rozebíraných otázek zaměřených na problematiku hlubinného úložiště jaderných odpadů byly před celým tematickým blokem položeny dvě otázky, které s daným tématem souvisejí a které se zaměřily jednak na to, kdo by měl o výstavbě hlubinného úložiště rozhodovat, a jednak na to, zda by měl, nebo neměl být region, kde bude hlubinné úložiště zbudováno, následně nějak zvýhodněn. Kvůli možnosti srovnání a také z metodologických důvodů, aby se omezilo riziko eventuálního haló efektu, bylo v obou těchto otázkách hlubinné úložiště „skryté“ jako jedna z položek v rámci sedmipoložkové baterie zahrnující kromě samotného hlubinného úložiště ještě dálnici, chemickou továrnu, jadernou elektrárnu, větrnou elektrárnu, solární elektrárnu a přehradní nádrž.

¹⁰ Spearmanův koeficient pořadové korelace mezi oběma otázkami dosahuje hodnoty 0,644.

¹¹ Znění otázky: „Měly, nebo neměly by mít obce, na jejichž katastrálním území by se hlubinné úložiště plánovalo, právo odmítnout výstavbu úložiště? Obce by rozhodně měly mít právo odmítnout, spíše měly mít právo odmítnout, spíše neměly mít právo odmítnout, rozhodně neměly mít právo odmítnout.“

Graf 11: Kdo by měl rozhodovat o výstavbě vybraných zařízení (%)¹²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

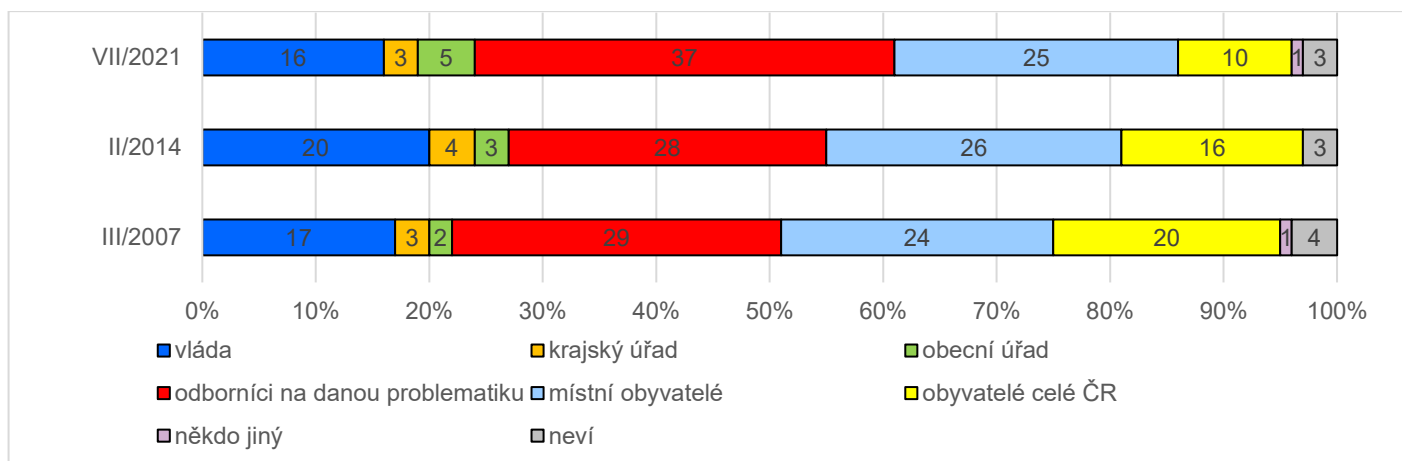
Jak ukazují výsledky v grafu 11, obecně lidé nejčastěji rozhodování chtějí přisuzovat odborníkům na danou problematiku, i když v případě solárních a větrných elektráren se podíl preference rozhodování odborníků významně neliší od podílu preference rozhodování ze strany místních obyvatel. Ti jsou pak vesměs druhí v pořadí, s výjimkou dálnice a jaderné elektrárny, kde figurují na třetím místě za vládou. Podíly preferovaného rozhodování ze strany vlády jsou velmi kolísavé, kromě dvou zmiňovaných druhých míst, kde se tento podíl velikostí přibližuje čtvrtině, figuruje jasně na třetím místě právě v případě hlubinného úložiště jaderných odpadů a těsně též v případě chemické továrny a přehradní nádrže, ovšem v případě větrné či solární elektrárny je její podíl pod úroveň jedné desetiny v pořadí až pátý za obecními a krajskými úřady. Krajské úřady jsou těsně čtvrté v případě rozhodování o dálnici, chemické továrně či přehradní nádrži, u již zmíněných větrných a solárních elektráren jsou až za obecními úřady, ovšem stále ještě s

¹² Znění otázky: „Kdo by měl podle Vás především rozhodovat o tom, zda se v určité lokalitě postaví: a) dálnice, b) chemická továrna, c) jaderná elektrárna, d) hlubinné úložiště radioaktivních odpadů, e) větrná elektrárna, f) solární elektrárna, g) přehradní nádrž?“ Možnosti odpovědí: vláda, krajský úřad, obecní úřad, odborníci na danou problematiku, místní obyvatelé, obyvatelé celé ČR, někdo jiný.

podílem na úrovni jedné desetiny, zatímco u jaderné elektrárny a hlubinného úložiště jaderných odpadů jsou spolu s obecními úřady až páté, respektive šesté s pouze minimálním zastoupením, protože u těchto dvou položek se objevuje zvýšená preference obyvatel celé ČR, kteří by mohli rozhodovat v referendu. Zastoupení této varianty rozhodování bylo jinak stabilně až šesté v pořadí se stabilním podílem 5 % zastánců, kteří z velké části tuto možnost preferovali ve všech či alespoň ve většině případů. Jiná možnost rozhodování se objevovala jen sporadicky na úrovni 1 %, 3 % u všech položek tvořili nerozhodnutí.

Pokud se podíváme na samotné hlubinné úložiště jaderných odpadů a porovnáme jej s nejpodobněji hodnocenou jadernou elektrárnou, vidíme jasně nejvyšší preferenci rozhodování odborníků na danou problematiku, a to v obou případech na úrovni zhruba dvou pětín (37 % u hlubinného úložiště, 40 % u jaderné elektrárny), ovšem rozestup mezi prvním a druhým místem je u jaderné elektrárny poněkud vyšší a na druhém místě v jejím případě je vláda s 22 %, zatímco u hlubinného úložiště jaderných odpadů je to místní obyvatelstvo s 25 % a s poměrně výrazným předstihem před třetí vládou, jejíž podíl zde tvoří jen 16 %. Na čtvrtém místě se pak s odstupem objevuje v obou případech varianta rozhodování všemi obyvateli ČR, krajské a obecní úřady jsou zde zastoupeny jen okrajově, přičemž u hlubinného úložiště má obecní samospráva lehce vyšší přednost před samosprávou regionální, u jaderné elektrárny je to naopak, ale rozdíly nejsou zde statisticky průkazné. Poměrně silný důraz na lokální složku u tak výsostně strategického rozhodnutí celonárodního významu (pokud složíme dohromady místní obyvatele a samosprávu, dostaneme 30 %) vcelku koresponduje s jasně převažujícím názorem, že obce by měly mít právo výstavbu hlubinného úložiště jaderných odpadů na svém katastrálním území odmítnout, ačkoli většina si zároveň uvědomuje důležitost a nezbytnost takového rozhodnutí, což představuje určitý rozpor, ze kterého vyvěrá známý problém tzv. NIMBY efektu, na který záměr výstavby trvale naráží.

Graf 12: Kdo by měl rozhodovat o výstavbě hlubinného úložiště jaderných odpadů - časové srovnání (%)

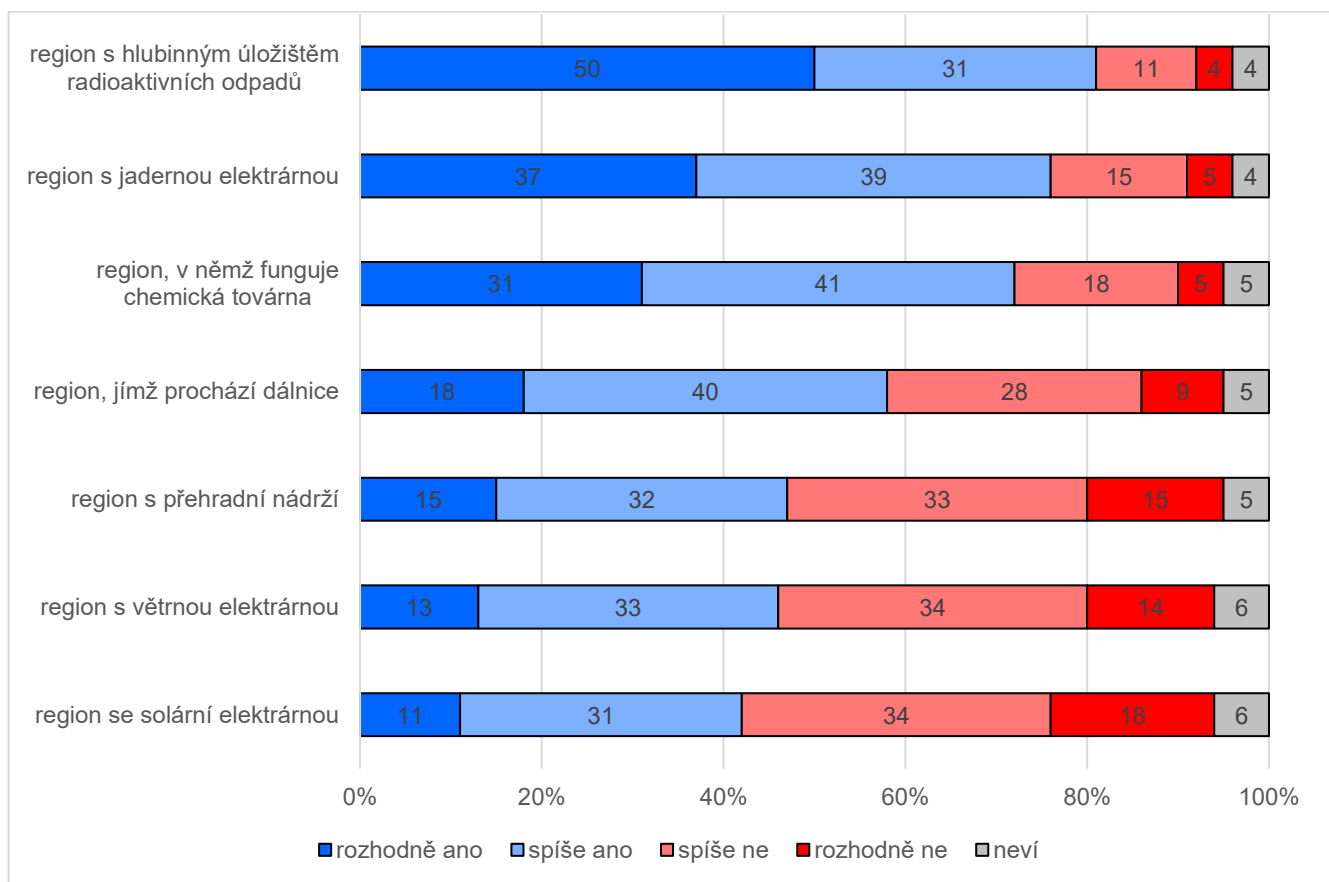

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Z grafu 12, který ukazuje časové srovnání vývoje názorů na to, kdo by měl rozhodovat o výstavbě hlubinného úložiště, je patrné, že v porovnání s oběma předchozími výzkumy z let 2007 a 2014 se zvýšil podíl preference rozhodování ze strany odborníků na danou problematiku a snížil se podíl předpokládaného rozhodování ze strany obyvatel celé ČR, v porovnání s rokem 2014 se mírně snížil i podíl preference rozhodování ze strany vlády, který je ale zcela srovnatelný s rokem 2007.

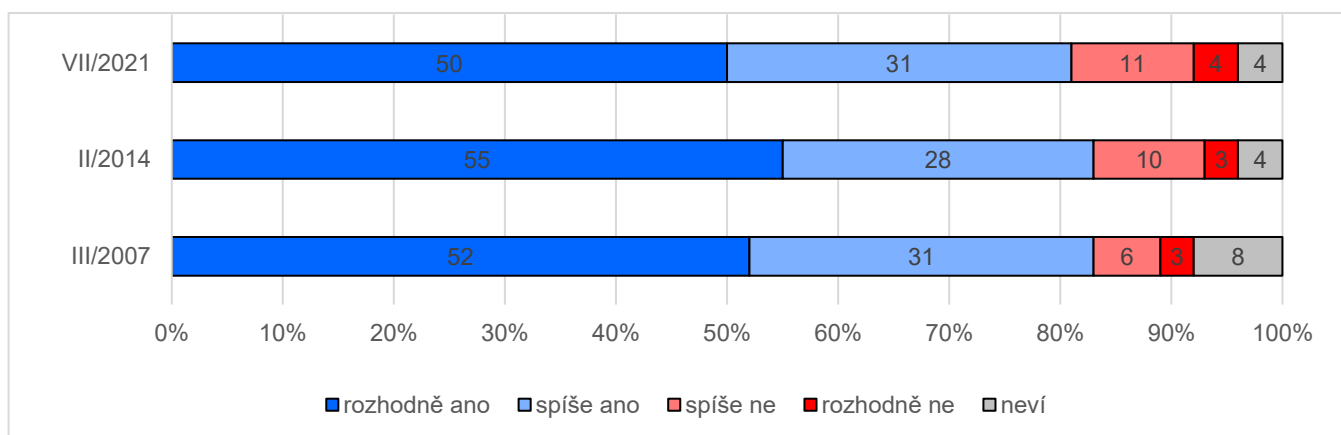
Podrobnější analýza ukázala, že rozhodování o hlubinném úložišti ze strany vlády častěji preferují lidé ve věku od 60 let výše, ti, kteří nemají žádné obavy z využívání jaderné energie, a stoupenci zvyšování podílu jaderné energetiky na výrobě elektřiny. Rozhodování odborníků na danou problematiku ve zvýšené míře upřednostňují mladí do 30 let a lidé zastávající názor, že současná česká společnost by se měla o vyřešení problému s radioaktivními odpady postarat sama. Rozhodování místních obyvatel, případně obyvatel celé ČR ve zvýšené míře podporují ti, kdo jednoznačně negativně hodnotí dopad výstavby a provozu hlubinného úložiště radioaktivních odpadů na dotčené obce a obyvatele v blízkém okolí, a to výrazně na úkor podílu vlády i odborníků. Podobné je to v případě těch, kdo obcím rozhodně připisují právo odmítnout výstavbu hlubinného úložiště jaderných odpadů na svém katastrálním území.

Graf 13: Zvýhodnění regionu se zatěžujícím zařízením (%)¹³

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 26. 6. – 11. 7. 2021, 904 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Graf 14: Zvýhodnění regionu s hlubinným úložištěm jaderného odpadu - časové srovnání (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

¹³ Znění otázky: „Měl by mít region, který má na svém katastrálním území následující zařízení, nějaká zvláštní zvýhodnění? a) Region, jímž prochází dálnice, b) region, v němž funguje chemická továrna, c) region s jadernou elektrárnou, d) region s hlubinným úložištěm radioaktivních odpadů, e) region s větrnou elektrárnou, f) region se solární elektrárnou, g) region s přehradní nádrží.“ Možnosti odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

Výsledky zachycené v grafu 13 ukazují, že případné zvýhodnění regionu zatíženého hlubinným úložištěm jaderných odpadů má výrazně většinou, více než čtyřpětinovou (81 %) podporu ze strany české veřejnosti, přičemž polovina s tím vyjadřuje rozhodný souhlas. Ze všech zkoumaných položek jde přitom o podporu nejvyšší a nejsilněji vyjadřovanou, když jediná další položka, která se hlubinnému úložišti přibližuje s podporou 76 %, a sice jaderná elektrárna, měla v silnější variantě vyjádření souhlasu jen 37 %. Zvýhodnění regionu s třetí položkou v pořadí, již je chemická továrna, má podporu 72 %, u regionu s dálnicí je to 58 %. Zbylé tři položky se už pohybovaly pod 50 %, u solárních elektráren pak souhlas (42 %) byl již významně menšinový v porovnání s nesouhlasem.

U časového srovnání v případě zvýhodnění regionu zatíženého hlubinným úložištěm jaderných odpadů (viz graf 14) můžeme vidět, že souhlas zde je poměrně stabilní. Oproti roku 2007 mírně narostl podíl nesouhlasu se zvýhodňováním regionu s hlubinným úložištěm jaderného odpadu, a to na úkor podílu nerozhodných odpovědí.

Podrobnější analýza neukázala z hlediska základních sociodemografických znaků žádné statisticky významné rozdíly v podpoře případného zvýhodňování regionu zatíženého výstavbou a provozem hlubinného úložiště jaderných odpadů. Ve zvýšené míře souhlas se zvýhodňováním regionu s hlubinným úložištěm vyjadřovali lidé, kteří si myslí, že problém s jadernými odpady by měla řešit již současná česká společnost, a ti, kdo rozhodně negativně hodnotí případné dopady výstavby a provozu hlubinného úložiště jaderných odpadů na dotčené obce a na lidi žijící v blízkém okolí.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v21-07</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
Termín terénního šetření:	<i>26. 6. - 11. 7. 2021</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Vážení dat:	<i>Vzdělání X NUTS 2, věk X NUTS 2, pohlaví X kraj, věk X vzdělání, věk X velikost místa bydliště</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr a převážení:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>904</i>
Počet tazatelů:	<i>139</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>US.1, US.2, EB.1, UN.2. US.3, US.4, UN.4, US.5, UN.5, UN.6, UN.7, UN.8</i>
Kód tiskové zprávy:	<i>oe211119c</i>
Zveřejněno dne:	<i>19. listopadu 2021</i>
Zpracovali:	<i>Jan Červenka, Martin Ďurďovič</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu „Systémy pro jadernou energetiku“ a výzkumného tématu „Sociální aspekty jaderné energetiky“. |